

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. Dhr. Dr. E.E.W. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ 's-Gravenhage

Datum
7 mei 2025

Ons kenmerk
U202500222

Telefoon
0681904603

Bijlage(n)
-

Onderwerp
Reactie VNG op voorstel wetswijziging Archiefwet ter
uitvoering van overweging 158 van de Algemene
Verordening Gegevensbescherming

Geachte heer Bruins,

Hierbij ontvangt u onze reactie op het voorstel van wijziging van de Archiefwet 1995 (Aw1995) en Archiefwet 20.. (Aw20..) ter uitvoering van overweging 158 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Toegang tot (overheids)archieven is belangrijk. Door publieke verantwoording van het heden en het verleden wordt bijgedragen aan de versterking van het vertrouwen in de overheid. Deze wetswijziging kan hierbij helpen, maar wij willen u graag attenderen op een aantal punten.

Onder gaan wij in op:

- 1) De relatie met andere wetgeving;
- 2) De impact van deze wetswijziging op decentrale archieven;
- 3) De dienstverlening bij Regionale Historische Centra;
- 4) Het introduceren van informatiecategorieën van oorlogsarchieven die verplicht online gepubliceerd moeten worden.

De relatie met andere wetgeving

Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming

Hoewel het wetsvoorstel een cruciale basis biedt voor de verwerking van bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens ten behoeve van archivering en beschikbaarstelling, ontbreekt een expliciete verankering van deze uitzonderingsgrond in de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (UAVG). Wij vragen u daarom om deze wetswijziging zodanig in de UAVG te borgen, zodat deze nieuwe verwerkingstoepassingen in lijn met overweging 158 AVG wordt erkend. Dit komt niet alleen de brede toepasbaarheid van de wetswijziging ten goede,

maar stimuleert uniforme toepassing van de wetswijziging en eerbiedigt de werking van het rechtssysteem.

Algemene wet bestuursrecht

In de voorgestelde nieuwe artikelen 17a van de Aw1995 en 8.4a van Aw20.. komt de verantwoordelijkheid voor de besluitvorming bij het online beschikbaar stellen van beperkt openbare archiefbescheiden bij de 'beheerder van de archiefbewaarplaats' te liggen. Tevens wordt gesteld dat dit een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is. Wij willen u erop wijzen dat deze functionarissen onder de huidige Aw1995 en Aw20.. geen overheidsorgaan in de zin van de Awb zijn en daarmee geen besluiten in de zin van de Awb kunnen nemen.

Om juridische duidelijkheid en rechtszekerheid voor zowel burgers als archiefinstellingen te waarborgen, adviseren wij om deze bevoegdheid formeel bij de zorgdrager (Aw1995) of het verantwoordelijke overheidsorgaan (Aw20..) te beleggen. Zo sluit de wijziging aan bij de bestaande bestuursrechtelijke kaders en versterkt het de democratische legitimatie van besluitvorming. Deze bevoegdheid kan door de zorgdrager of het verantwoordelijke overheidsorgaan eventueel alsnog aan de beheerder van de archiefbewaarplaats gemandateerd worden.

De impact van de wetswijziging op decentrale archieven

Het wetsvoorstel legt een grote verantwoordelijkheid bij de beheerder van de archiefbewaarplaats om een belangenafweging te maken bij online beschikbaarstelling van archiefbescheiden met persoonsgegevens. Voor veel decentrale archivariissen is dit een complexe taak die niet zonder adequate ondersteuning kan worden uitgevoerd. Wij delen het oordeel van de KVAN over de professionaliteit van (gemeente)archivarissen. Bij deze professionaliteit hoort evenwel dat zij zich voor hun publieke taak kunnen verlaten op adequate hulpmiddelen.

Wij vragen u daarom om bij de implementatie van deze wetswijziging samen met de beroepsgroep en het programma Grip op Informatie in te zetten op de ontwikkeling van de hulpmiddelen, zoals een handreiking of een beslisboom, om de decentrale archivariissen van de juiste ondersteuning te kunnen voorzien. Zonder deze ondersteuning bestaat het risico op onwenselijke versnippering in de uitvoering, rechtsongelijkheid voor burgers en terughoudendheid bij openbaarheid.

Dienstverlening bij Regionale Historische Centra

Omdat er grote belangstelling is voor onderzoek in het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) en dit voornamelijk uitsluitend fysiek in de studiezaal van het Nationaal Archief kan gebeuren heeft dit een hoge druk op dienstverlening van het Nationaal Archief gelegd. Om deze druk te verlichten heeft u op meerdere momenten benoemd dat u wilt onderzoeken of het mogelijk is om het CABR ook digitaal via de studiezalen van de Regionaal Historische Centra (RHC's) beschikbaar te stellen. De RHC's voeren namens meerdere gemeenten taken uit op het gebied van archiefbeheer. Hierbij hoort ook de mogelijkheid om archieven van gemeenten in te zien in de studiezaal van de archiefbewaarplaats. Mocht u deze wetswijziging onverhoopt niet doorvoeren dan vragen wij u de capaciteit van de dienstverlening van de RHC's niet overmatig te belasten. Wij vragen u hier nadrukkelijk rekening mee te houden.

Het introduceren van informatiecategorieën van oorlogsarchieven die verplicht online gepubliceerd moeten worden

Er bestaat grote maatschappelijke behoefte aan toegang tot informatie uit oorlogsarchieven, bijvoorbeeld over de gemeentelijke zuiveringscommissies, NSB-registraties en politiearchieven uit de Tweede Wereldoorlog. Veel van deze documenten bevatten gevoelige persoonsgegevens, maar hebben onmiskenbaar een zwaarwegend algemeen belang.

Wij pleiten ervoor om in het wetsvoorstel ruimte te maken voor het bij AMvB aanwijzen van informatiecategorieën die – vanwege hun historische, morele en maatschappelijke belang – online beschikbaar moeten worden gesteld, bijvoorbeeld zodra een maximale beperkingstermijn van 75 of 110 jaar is verstreken. Dit creëert duidelijkheid en handelingsperspectief voor overheden en archiefinstellingen én biedt nabestaanden, onderzoekers en het bredere publiek online toegang tot onmisbare bronnen voor verwerking, herinnering en verantwoording.

Wij gaan ervan uit dat u onze reactie zal meenemen in de verdere uitwerking van het voorstel voor de wetswijziging.

Met vriendelijke groet,

Vereniging Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'L' followed by a long horizontal line.

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur